

Täysistunto

Torstai 2.10.2025 klo 16.00—20.11

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoinnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 124/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Tervetuloa takaisin, ministeri Ikonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.59 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että Suomi siirtyy asteittain digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen viranomaisasiointikanavana. Hallituksen esityksessä ehdotettava sääntely tukee hallitusohjelman mukaisen tavoitteen saavuttamista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sääntelyä siten, että viranomaisen tiedoksiannot lähetettäisiin ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Nykyisin viranomaiset lähettävät tiedoksiannot asiakkaalle pääasiassa postitse paperilla, ellei asiakas ole antanut erikseen suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon. Nykymalli muuttuisi siten toisinpäin, jolloin sähköinen tiedoksianto olisi oletusarvoinen tiedoksiantotapa sähköistä asiointia käyttävälle henkilölle, mutta jatkossakin henkilö voisi saada tiedoksiannot halutessaan postitse paperilla. Sähköisen tiedoksiannon pakosta ei siis ole kyse.

Sähköisen tiedoksiannon edistäminen on myös osa hallitusohjelmaan sisältyvän valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanoa. Muutoksella saavutettaisiin säästöjä ja tehostettaisiin viranomaismenettelyjä. Suorat kustannussäästöt muodostuvat postituskustan-
nusten vähentymisestä, kun paperiset kirjeet korvautuvat sähköisillä Suomi.fi-viesteillä. Julkiselle hallinnolle tavoitellut säästöt ovat yhteensä 40 miljoonaa euroa vuodessa, noin keskimäärin.

Esityksen mukaisesti tavoitteen saavuttamisessa hyödynnettäisiin tässä vaiheessa jo nykyisin käytössä olevaa Digi- ja väestöviraston ylläpitämää viestinvälityspalvelua eli Suomi.fi-viestejä. Voimassa olevan sääntelyn nojalla henkilöt voivat ottaa Suomi.fi-viestit käyttöön suostumuksellaan, kun taas viranomaisilla on palvelun hyödyntämiseen käyttövelvoite. Palvelun avulla viranomaiset voivat siis jo nykyään toimittaa sähköisiä tiedoksiantoja palvelun käyttöön ottaneille henkilöille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Lisäksi esityksessä hyödynnettäisiin Suomi.fi-tunnistusta, jota käytetään henkilön asioissa vahvasti tunnistautuneena jossakin julkisen hallinnon sähköisessä palvelussa. Esityksessä lähdetään siitä, että joissakin julkishallinnon palveluissa vahvasti tunnistautuneena asioiva henkilö on lähtökohtaisesti kykenevä vastaanottamaan tiedoksiannot sähköisesti. Jatkossa Suomi.fi-viestien käyttöönotto, eli viestivälityspalvelutilin avaaminen täysi-ikäiselle, tapahtuisi viranomaisaloitteisesti Suomi.fi-tunnistuksen käytön yhteydessä eli henkilön tunnistautuessa johonkin julkisen hallinnon asiointipalveluun.

Tilin avaaminen edellyttäisi, että henkilö nimenomaisesti ilmoittaisi sähköpostiosoitteensa heräteilmoituksia varten tai tiedon siitä, ettei halua vastaanottaa herätteitä. Lisäksi henkilöä informoitaisiin samassa yhteydessä tilin avaamisen vaikutuksista ja mahdollisuudesta päättää tilin käyttö. Tili ei siten tulisi käyttöön kenenkään huomaamatta.

Muutos koskisi niitä täysi-ikäisiä henkilöitä, jotka käyttävät Suomi.fi-tunnistusta lakimuutoksen jälkeen ja jotka eivät ole tätä ennen ottaneet Suomi.fi-viestejä käyttöönsä. Muutoksen ulkopuolella olisivat henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta tai joille on holhoustoimesta annettu laissa tarkoitettu holhousasioiden rekisteriin merkityn tiedon perusteella määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus tai jotka eivät asioi lainkaan sähköisesti. Suomi.fi-viesti säilyy käytössä automaattisesti kaikilla, jotka ovat ottaneet palvelun käyttöön ennen lain voimaantuloa.

Esityksessä on otettu huomioon ehdotetun muutoksen perusoikeusvaikutukset erityisesti yhdenvertaisuuteen ja oikeusturvaan. Keskeisin oikeusturvaa varmentava toimi on se, että Suomi.fi-viestit voi ottaa pois käytöstä ja halutessaan saada tiedoksiannot edelleen postitse paperilla. Tästä informoitaisiin henkilöä tilin avaamisen yhteydessä. Mikäli henkilö päättäisi Suomi.fi-viestien käytön, tili avattaisiin kuitenkin uudelleen kuuden kuukauden kuluttua Suomi.fi-viestien käytön päättämisestä, mikäli henkilö käyttäisi Suomi.fi-tunnistusta asioidakseen julkisen hallinnon palvelussa. Tässäkin yhteydessä henkilöllä olisi kuitenkin mahdollista taas päättää Suomi.fi-viestien käyttö.

Muutosten toimeenpanon yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota kansalaisviestintään, ja muutoksesta viestitään laajasti ennalta jo ennen lainsäädännön ehdotettua voimaantuloa. Lisäksi Digi- ja väestötietoviraston resursseja kohdennetaan muutoksen vaatimaan käyttäjätukeen. Samalla kun sähköisen asioinnin ensisijaisuutta edistetään, varmistetaan myös se, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla niille, jotka eivät pysty käyttämään sähköisiä palveluita.

Hallituskauden aikana toteutetaan tämän esityksen rinnalla toimeenpano- ja lainsäädäntöhanke, jossa julkisen hallinnon yhteisten viestinvälityspalveluiden rinnalle tuodaan hyödynnettäväksi myös yksityiset digipostipalvelut, joihin käyttäjä voi halutessaan valita vastaanottaa muun sähköisen viestiliikenteen lisäksi myös viranomaisten lähettämät sähköiset tiedoksiannot. Tätä koskeva säädös- ja kehittämishanke on parhaillaan käynnissä, ja tavoitteena on, että viranomaisten tiedoksiannot yksityisiin digipostipalveluihin mahdollistava ratkaisu on käytössä mahdollisimman pian vuonna 2026. Toimeenpanolla tavoitellaan sitä, että kansalaisilla on mahdollisuus valita käyttämänsä palvelu ja että sähköisen postin voisi halutessaan pääsääntöisesti vastaanottaa yhdessä palvelussa.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 12.1.2026.
— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

18.04 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on tärkeä askel kohti digitaalista ja tehokkaampaa viranomaisasiointia. Hallitusohjelman mukaisesti siirrymme asteittain siihen, että viranomaisviestintä ja tiedoksiannot toteutetaan ensisijaisesti sähköisesti. Tämä uudistus edistää julkisen hallinnon tuottavuutta, nopeuttaa menettelyitä ja tekee asioinnista sujuvampaa kansalaisille.

Nykyisin viranomaiset toimittavat tiedoksiannot pääosin postitse paperilla, ellei asiakas ole erikseen antanut suostumusta sähköiseen asiointiin. Esitys muuttaa tämän lähtökohdan siten, että sähköinen tiedoksianto olisi ensisijainen niille, joille se on mahdollista. Tämä säästää kustannuksia ja tekee viranomaistoiminnasta ajanmukaisempaa ja tehokkaampaa.

On kuitenkin tärkeä korostaa, että esitys ei jätä ketään ulkopuolelle. Niille kansalaisille, joille digipalvelujen käyttö ei ole mahdollista taitojen, laitteiden tai olosuhteiden vuoksi, turvataan edelleen vaihtoehtoiset asiointi- ja viestintäkanavat. Tämä varmistaa oikeusturvan, yhdenvertaisuuden ja hyvän hallinnon toteutumisen.

Esitys tuo myös uusia mahdollisuuksia markkinoille. Kun luomme edellytyksiä avoimelle ja kilpailulle markkinalle viranomaisten sähköisten tiedoksiantojen toimittamisessa, voimme hyödyntää laajemmin myös yksityisiä digipostipalveluita. Tämä lisää joustavuutta, vahvistaa tietoturvaa ja tuo uusia vaihtoehtoja viranomaistoiminnan asioinnin kehittämiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä uudistuksella saavutamme merkittäviä hyötyjä, kustannussäästöjä, tehokkuutta, nopeampaa asiointia ja ajanmukaisen viestintäkanavan kaikille kansalaisille. Vielä tärkeämpää on kuitenkin se, että oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus toteutuvat myös digiaikana. Jokaiselle suomalaiselle turvataan toimivat ja luotettavat palvelut.

Itä-Suomen yliopistossa on huomenna tarkastelussa tutkimus ikäihmisten digipalveluista, ja yhtenä sen tutkimuksen tuloksena on se, että ikäihmiset suhtautuvat myönteisesti digipalveluihin, kunhan saavat niihin riittävää opastusta.

Tämä esitys on hallituksen vastuullista ja tulevaisuuteen katsovaa politiikkaa. Sen myötä Suomi ottaa jälleen askeleen kohti modernia, digitaalista ja kansalaisia paremmin palvelevaa hallintoa, joka tarvittaessa huomioi myös ihmiseltä ihmiselle asioinnin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.07 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on oikein hyvä muutos. Itselläni on tämä Suomi.fi-palvelu, ja sitä kautta saa esimerkiksi ajoneuvojen käyttövoimaverot, erilaiset kiinteistöverot ynnä muut. Mutta pieni varoituksen sana siitä, että kuinka usein onkaan ollut, itselläni, esimerkiksi sähköpostissa tällainen, että mene tästä linkistä nyt Suomi.fi-palveluun saadaksesi veronpalautuksesi. No, ensinnäkin se jo kertoo sen, että ei takuulla pidä paikkaansa, kun ei koskaan ole saanut veronpalautusta. Arvoisa ministeri, pyytäisin, että tästä valistetaan sitten riittävästi kansalaisia. Siellä on hyvin lähelle samantaisia Suomi.fi-sivuja, mitkä kuitenkin ovat sellaisia, mitkä johtavat aivan väärille reiteille, ja siinä saattaa olla isotkin rahanmenetykset kyseessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vielä sanoa jotain? Olkaa hyvä, kaksi minuuttia enintään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

18.08 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että tämä on hirveän hyvä ja tärkeä askel julkisessa hallinnossa, että sähköisesti asioiva henkilö voisi jatkossa ottaa myöskin viranomaiskirjeet vastaan sähköisesti. Jos me ajattelemme henkilöä, joka sähköisesti muutenkin asioi, niin hänelle tämä tuo arkeen vaivattomuutta ja nopeutta. Jos ajattelee, että viesti on perillä lähestulkoon välittömästi ja sen voi ottaa ajasta tai paikasta riippumatta vastaan ja viestit myöskin säilyvät tallessa, samassa laatikossa paremmin — myöskin läheiselle voisi antaa valtuutuksen lukea näitä posteja — niin tässä on monta hyvää piirrettä. Niin kuin täällä kävikin ilmi keskustelussa, niin tämä tuo noin 40 miljoonan säästöt julkiselle hallinnolle, mikä on tässä julkisen talouden tilanteessa myöskin tärkeä asia.

Sitten tietysti on tärkeätä edelleenkin muistaa, että huomioidaan ne henkilöt, jotka eivät halua tai pysty jostain syystä sähköisesti asioimaan. Paperipostin voi edelleenkin halutessaan valita. Tässä vain käännetään se oletusasetus toisinpäin. Jos henkilö ei lainkaan asioi sähköisesti tai jos hän on edunvalvonnan alla, niin tämä uudistus ei silloin koske häntä, niin että sitä ei tarvitse murehtia. Tämä koskee näitä kirjeitä, mutta jatkossakin viranomaisen kanssa voi asioida myöskin ihan kasvokkain tai puhelimitse tai sähköisesti, ja digitukeakin näistä hallinnon asiakaspalvelupisteistä on saatavissa. Eli huolehditaan myöskin tästä perusoikeudesta näissä. Mutta hieno, tärkeä askel julkisessa hallinnossa. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.